

OBSAH

<i>Slavomil Vencl – Jan Zadák, Keramický depot mohylové kultury střední doby bronzové z Prahy 9 – Běchovic</i> – Middle Bronze Age Tumuli culture pottery deposit in Prague 9 – Běchovice	211–258
<i>Martin Gojda – Roman Křivánek – Petr Meduna – Ladislav Rytíř – Martin Trefný, Archeologie krajiny a sídel na Podřipsku. Výzkum středověkého ohrazeného areálu v Ledčicích</i> – Archaeology of the landscape and settlement around Říp Hill. Investigation of a medieval moated site (enclosure) at Ledčice, Central Bohemia	259–292
<i>Petr Kočár – Zdeňka Šivová, Středověký ohrazený areál v Ledčicích na Podřipsku. Výsledky environmentálních expertíz</i> – Medieval moated site (enclosure) at Ledčice. Analyses of environmental data	293–298
MATERIALIA	
<i>Petra Stránská – Jaroslav Řídký, Mutilace zubů ve starší době bronzové?</i> – Tooth mutilation in the Early Bronze Age?	299–310
<i>J. Vincent S. Megaw – M. Ruth Megaw, The stamped sherd from Kanín (Central Bohemia): a further essay on early La Tène art style</i> – Zlomek kolkované keramiky z Kanína (okr. Nymburk). Esej o raně laténském stylu	311–325
<i>Richard Thér – Eduard Droberjar – Miloš Gregor – Lenka Lisá – Petr Kočár – Romana Kočárová, Vápenické pece z doby římské v lokalitě Tuněchody (okr. Chrudim)</i> – Roman Age lime kilns in Tuněchody near Chrudim, Eastern Bohemia	326–347
<i>David Vích, Středověká studna ve Vraclavi</i> – Medieval well in Vraclav, Eastern Bohemia	348–358
AKTUALITY	
<i>Natalie Venclová – Kateřina Tomková – Eva Černá – Jan Mařík, VITREA: Databáze chemických analýz archeologických skel</i>	359–361
<i>Zdeňka Nerudová, Zpráva z konference „OIS 3“</i>	362
<i>Hedvika Sedláčková, Záhada arabského závěsku z Uherského Hradiště – Špitálek (vyřešena)</i>	362–363

NOVÉ PUBLIKACE

- Jan Frolík*, Michal Ernée: Pravěké kulturní souvrství jako archeologický pramen – Urgeschichtliche Kulturschicht als archäologische Quelle (Praha 2008) 364–366
- Hana Chorvátová*, Petr Sommer – Dušan Třeštitík – Josef Žemlička edd.: Přemyslovci. Budování českého státu (Praha 2009) 366–369
- Jan Kypka*, Wolfgang Schwabenicky: Der mittelalterliche Silberbergbau im Erzgebirgsvorland und im westlichen Erzgebirge unter besonderer Berücksichtigung der Ausgrabungen in der wüsten Bergstadt Bleiberg bei Frankenberg (Chemnitz 2009) 370–373
- Jan Kypka*, Sebastian Brather – Dieter Geuenich – Christoph Huth Hrsg.: Historia archaeologica. Festschrift für Heiko Steuer zum 70. Geburtstag (Berlin – New York 2009) 373–375
- Jan Kypka*, Dějiny staveb 2009. Sborník vybraných referátů z konference v Nečtiněch konané ve dnech 20. 3. – 22. 3. 2009 (Plzeň 2010) 375–376
- Jan Kypka*, M. J. Hurst – B. Switala – B. Zehm Hrsg.: Steinwerke – ein Bautyp des Mittelalters? Vorträge des Kolloquiums Steinwerke vom 2. bis 4. März 2006 in Osnabrück (Bramsche 2008) 376–377
- Jan Bouzek*, Ondřej Chvojka: Jižní Čechy v mladší a pozdní době bronzové (Brno 2009) 377–379
- P. Q.*, Jaroslav Malina a kol.: Antropologický slovník (s přihlédnutím k dějinám literatury a umění) aneb co by mohl o člověku vědět každý člověk (Brno 2009) 380
- Martin Čechura*, Jan Mařík: Libická sidelní aglomerace a její zázemí v raném středověku (Praha 2009) 380–382
- M. Dobeš*, Dominik Meyer: Der westpontische Raum am Ende der frühen Bronzezeit. Schriften des Zentrums für Archäologie und Kulturgeschichte des Schwarzmeerraumes 14 (Langenweißbach 2008) 382–385
- Ondřej Chvojka*, Pravěk Nová řada 17/2007 (Brno 2008) 385–386
- Slavomil Vencl*, Antonín Přichystal: Kamenné suroviny v pravěku východní části střední Evropy (Brno 2009) 386–387
- Luboš Chroustovský*, Ch. Scarre – G. Lawson eds.: Archaeoacoustics (Cambridge 2006) 387–390
- Ivana Fridrichová-Sýkorová*, Martin Uhlíř: Jak jsme se stali lidmi (Praha 2007) 390–391
- Slavomil Vencl*, Karel Valoch ed.: Mušov I (okr. Břeclav). Geologická a archeologická lokalita na jižní Moravě (Brno 2009) 391
- J. Hošek*, Vladimir I. Zav'jalov – Ljudmila S. Rozanova – Natal'ja N. Terechova: Istorija kuznečnogo remesla finno-ugorskich narodov Povolž'ja i Predural'ja: K probleme etnoku'turnych vzaimodejstvij (Moskva 2009) 392

Keramický depot mohylové kultury střední doby bronzové z Prahy 9 – Běchovic

Middle Bronze Age Tumuli culture pottery deposit
in Prague 9 – Běchovice

Slavomil Vencl – Jan Zadák

Publikace nálezu keramického depotu mohylové kultury střední doby bronzové v Praze 9 – Běchovicích (ca 60 nádob, z toho 49 koflíků) představuje zřejmě hmotný korelát přísěžného obřadu. Autoři zároveň shrnuli informace o 9 keramických depotech té doby z Čech a také nálezy kultury mohylové z východní části území Prahy. Na základě srovnání osídlení tohoto mikroregionu s mapami nálezů střední doby bronzové, ale i jiných pravěkých období na území Prahy, uvažují o interpretačním využití výpovědi archeologických map.

Čechy – střední doba bronzová – keramické depoty – struktura osídlení

The publication of a Middle Bronze Age Tumuli culture pottery deposit find in Prague 9 – Běchovice (ca. 60 vessels, including 49 cups) apparently represents the tangible evidence of a ritual oath. The authors have also collected information on nine pottery deposits from this period in Bohemia, as well as Tumuli culture finds from the eastern part of Prague. On the basis of a comparison of the settlement of this micro-region with maps of finds from the Middle Bronze Age and other prehistoric periods within the territory of Prague, the authors speculate on the interpretive application of testimony from the archaeological maps.

Bohemia – Middle Bronze Age – pottery deposits – settlement structure

Archeologie krajiny a sídel na Podřipsku Výzkum středověkého ohrazeného areálu v Ledčicích

Archaeology of the landscape and settlement around Říp Hill
Investigation of a medieval moated site (enclosure) at Ledčice,
Central Bohemia

Martin Gojda – Roman Křivánek – Petr Meduna –
Ladislav Rytíř – Martin Trefný

Studie přináší zprávu o výsledcích komplexně pojatého výzkumu dvojdílného, příkopem ohrazeného areálu z konce raného středověku v Ledčicích (okr. Mělník). Areál objevený při letecké prospekci byl podroben opakovanému geofyzikálnímu měření a sondáži, doplněné namátkovým povrchovým sběrem. Analýza leteckých snímků a výsledky dosažené uvedenými postupy terénního výzkumu prokázaly současnost obou hlavních komponent areálu; rozbor nálezového souboru datuje jeho existenci do 1. pol. 13. století. V kontextu dosavadních znalostí o podobě sídelních/hospodářských jednotek pozemkové šlechty představuje ledčický areál ojedinělou situaci, která zachycuje jednak v úplnosti tvar a velikost vlastního jádra (dvojdílného) dvora a jednak ohrazení přiléhajícího prostoru.

raný středověk – střední Čechy – ohrazený areál – dvůr – letecký průzkum – geofyzikální měření

This paper reports on the results of a comprehensive investigation of a two-part ditched enclosure from the final part of the Early Middle Ages near Ledčice (Mělník distr.). The site discovered via aerial reconnaissance was plough-walked, subjected to a geophysical survey and test excavated. The analysis of aerial photographs and data from the aforementioned field methods has demonstrated the contemporaneity of the two enclosures; pottery fragments date the site to the first half of the 13th century. In the context of the current state of research on the settlements of early country lords, the Ledčice site represents a unique situation with the complete ground-plan and size of such settlement (a two-part ditched enclosure as its principal component) and also a few components outside the central feature.

Early Middle Ages – Central Bohemia – moated site – enclosure – aerial reconnaissance – geophysical survey

MARTIN GOJDA, Katedra archeologie, Západočeská univerzita v Plzni, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň
gojda@kar.zcu.cz

ROMAN KŘIVÁNEK, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha 1; krivanek@arup.cas.cz

PETR MEDUNA, Archeologický ústav AV ČR, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha 1; meduna@arup.cas.cz

LADISLAV RYTÍŘ, Milevské muzeum, Klášter 563, CZ-399 01 Milevsko; rytir@email.cz

MARTIN TREFNÝ, Katedra archeologie, Západočeská univerzita v Plzni, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň
mtrefny@kar.zcu.cz

Středověký ohrazený areál v Ledčicích na Podřipsku Výsledky environmentálních expertíz

Petr Kočár – Zdeňka Sůvová

Příspěvek shrnuje výsledky analýz environmentálních dat z lokality Ledčice a hodnotí jejich přínos k poznání této památky v souvislosti s výsledky terénního výzkumu. Z hlediska archeobotaniky lze za nejvýznamnější označit nález révy vinné, známé zatím jen z malého počtu raně středověkých nalezišť spjatých se sídly společenské elity. Osteologický materiál je zastoupen pouze nálezy domácích kopytníků (tur, prase, ovce/koza, kůň). Kromě druhového složení byly hodnoceny i tafonomické charakteristiky souboru.

archeobotanika – réva vinná – osteologický rozbor – raný středověk

***Medieval moated site (enclosure) at Ledčice. Analyses of environmental data.** The work summarizes the results of analyses of environmental data from the Ledčice site and evaluates their contribution to our understanding of this monument in connection with the results of terrain excavations. Most significant from an archaeobotanical perspective is the find of grapevine, of which only a small number have heretofore been found at early medieval sites associated with the social elite. Osteological material is represented only by finds of domesticated ungulates (cattle, pig, sheep/goat, horse). Analyzed in addition to the species composition were the taphonomic characteristics of the assemblage.*

archaeobotany – grapevine – osteological analysis – Early Middle Ages

PETR KOČÁR, Katedra archeologie FF ZČU, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň; pkocar@kar.zcu.cz
ZDEŇKA SŮVOVÁ, Katedra archeologie FF ZČU, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň; zsuvoova@kar.zcu.cz

Mutilace zubů ve starší době bronzové?

Petra Stránská – Jaroslav Řídký

Práce se zabývá nálezem skeletu s atypickým obroušením zubů. Skelet byl společně s dalšími čtyřmi jedinci uložen v zásobním objektu ze starší doby bronzové. Při interpretaci antropologických zjištění byly využity etnografické a etnohistorické analogie. Doklad mutilace zubů je výjimečný i v evropském měřítku a podle názoru autorů by se mohlo jednat o příklad tzv. léčitelско-ochranitelských praktik.

zásobní objekt – sídlištní pohřby – starší doba bronzová – mutilace zubů – etnografické analogie

Tooth mutilation in the Early Bronze Age? *The work addresses the find of a skeleton with atypically tooth wear. The skeleton and four additional individuals were buried in an Early Bronze Age storage pit feature. Ethnographic and ethnohistorical analogies were used in the interpretation of the anthropological discoveries. The evidence of the tooth mutilation is exceptional even on an European scale and, in the opinion of the authors, could represent an example of „healing-protection“ practices.*

storage pit feature – settlement burials – Early Bronze Age – tooth mutilation – ethnographic analogies

JAROSLAV ŘÍDKÝ, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha 1
ridky@arup.cas.cz

PETRA STRÁNSKÁ, Archeologický ústav AV ČR, Praha, v.v.i., Letenská 4, CZ-118 01 Praha 1
stranska@arup.cas.cz

The stamped sherd from Kanín (Central Bohemia): a further essay on early La Tène art style

J. Vincent S. Megaw – M. Ruth Megaw

The discovery was made in 2005 in an early La Tène settlement of a stamped body sherd, apparently from an early La Tène Linsenflasche. The zoomorphic decoration is regarded as being most closely related to material generally from the south and west which certainly may well have included the 'situla art' of Este and neighbouring regions. General parallels in nomadic art are dismissed and the paper closes with some speculative observations on the significance of the horse in Celtic belief systems.

La Tène period – art – stamped pottery – horse – Bohemia

Zlomek kolkované keramiky z Kanína (okr. Nymburk). Esej o raně laténském stylu. Z raně laténského sídliště v Kaníně pochází zlomek kolkované keramiky, patrně čokovité lahve. Zoomorfni výzdoba je srovnávána s nálezky z jižní a západní Evropy, včetně atestinského situlového umění, souvislost s nomádkým uměním je přitom odmítnuta. Příspěvek uzavírají úvahy o významu koně v duchovním světě Keltů.

doba laténská – umění – kolkovaná keramika – kůň – Čechy

J. VINCENT S. MEGAW, Department of Archaeology, Flinders University, GPO Box 2100, Adelaide 5001, S. Australia; vincent.megaw@flinders.edu.au

M. RUTH MEGAW, Department of Archaeology, Flinders University, GPO Box 2100, Adelaide 5001, S. Australia; vincent.megaw@flinders.edu.au

Vápenické pece z doby římské v lokalitě Tuněchody (okr. Chrudim)

Richard Thér – Eduard Droberjar – Miloš Gregor –
Lenka Lisá – Petr Kočár – Romana Kočárová

V rámci záchranného výzkumu polykulturního sídliště na hranici katastrů Úhřetice a Tuněchody byly prozkoumány zahloubené části dvou pyrotechnologických objektů z doby římské. Cílem článku je rekonstrukce stavebních postupů, podoby a funkce těchto zařízení za využití mezioborového přístupu zahrnujícího analýzu petrografickou, sedimentologickou, mineralogickou, geochemickou, xyotomární, analýzu makrozbytků rostlin a otisků rostlin. Analýzou popelovité vrstvy z výplně objektů byly identifikovány úlomky sparitického karbonátu, který je dokladem využití pecí pro pálení vápna. Analýza mazanice umožnila vytvořit testovatelné hypotézy o konstrukci zařízení a aplikovaných technologických postupech.

doba římská – Čechy – vápenická pec – archeometrie – pyrotechnologie

Roman Age lime kilns in Tuněchody near Chrudim, Eastern Bohemia. *The sunken parts of two pyrotechnological features from the Roman period were studied during rescue excavations of a polycultural settlement. The aim of the article is to reconstruct the construction procedures, and the form and function of these facilities by means of a multidisciplinary approach employing petrographic, sedimentological, mineralogical, geochemical analyses, xyotomy, and by the analysis of plant macro-remnants and plant imprints. Fragments of sparitic carbonate, evidence of the use of the kilns for the firing of lime, were identified through the analysis of the ashy layers from the fill of the feature. The analysis of the daub enabled the formulation of a testable hypothesis on the construction of the kiln and the applied technological procedures.*

Roman period – Bohemia – lime kiln – archaeometry – pyrotechnology

EDUARD DROBERJAR, Katedra archeologie, Filozofická fakulta UHK, Rokitanského 62, CZ-500 03 Hradec Králové; eduard.droberjar@uhk.cz

MILOŠ GREGOR, Geologický ústav, Přírodovědecká fakulta UK, SK-842 15 Bratislava; geolgregor@yahoo.com

PETR KOČÁR, Katedra archeologie, Filozofická fakulta ZČU, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň; pkocar@kar.zcu.cz

ROMANA KOČÁROVÁ, Katedra archeologie, Filozofická fakulta ZČU, Sedláčkova 15, CZ-306 14 Plzeň; kocarova@kar.zcu.cz

LENKA LISÁ, Geologický ústav AV ČR, v.v.i., Rozvojová 269, CZ-165 00 Praha 6 – Lysolaje; lisa@gli.cas.cz

RICHARD THÉR, Katedra archeologie, Filozofická fakulta UHK, Rokitanského 62, CZ-500 03 Hradec Králové; richard.ther@uhk.cz

Středověká studna ve Vraclavi

David Vích

Při záchranném výzkumu na návsi obce Vraclav (okr. Ústí nad Orlicí) byl zachycen objekt přibližně kruhového půdorysu, interpretovaný jako studna. Svrchní část výplně tvořila vrstva s keramikou ze 13. stol., spodní část vyplňovaly sedimenty svědčící o postupném zanášení, s ojedinělými keramickými zlomky stejného stáří. Studna zanikla v průběhu 13. nebo ve starším úseku 14. století. Vzhledem ke své poloze představuje důležitý doklad proměn osídlení a vývoje v blízkosti raně středověkého mocenského centra, funkčního do 13. století.

Čechy – vrcholný středověk – Vraclav – studna – městská lokace

Medieval well in Vraclav, Eastern Bohemia. Rescue excavations on the village square of Vraclav (Pardubice Region) uncovered a feature with a circular ground plan that was interpreted as a well. The upper part of the fill was composed of a layer with pottery from the 13th century; the lower portion of the fill was made up of sediments that showed gradual siltation, including isolated pottery fragments of the same age. The well became defunct during the course of the 13th century or in the early years of the 14th century. Due to its position, the well represents important evidence of transformations in settlement and development in the vicinity of an early medieval centre of power that functioned until the 13th century.

Bohemia – High Middle Ages – Vraclav – well – town

DAVID VÍCH, Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě, Šemberova 125, CZ-566 01 Vysoké Mýto
dvich@centrum.cz